

Mikhail Kaufman en 'L'home de la càmera', de Dziga Vertov (1929), una obra mestra des del punt de vista del muntatge
ARXIU

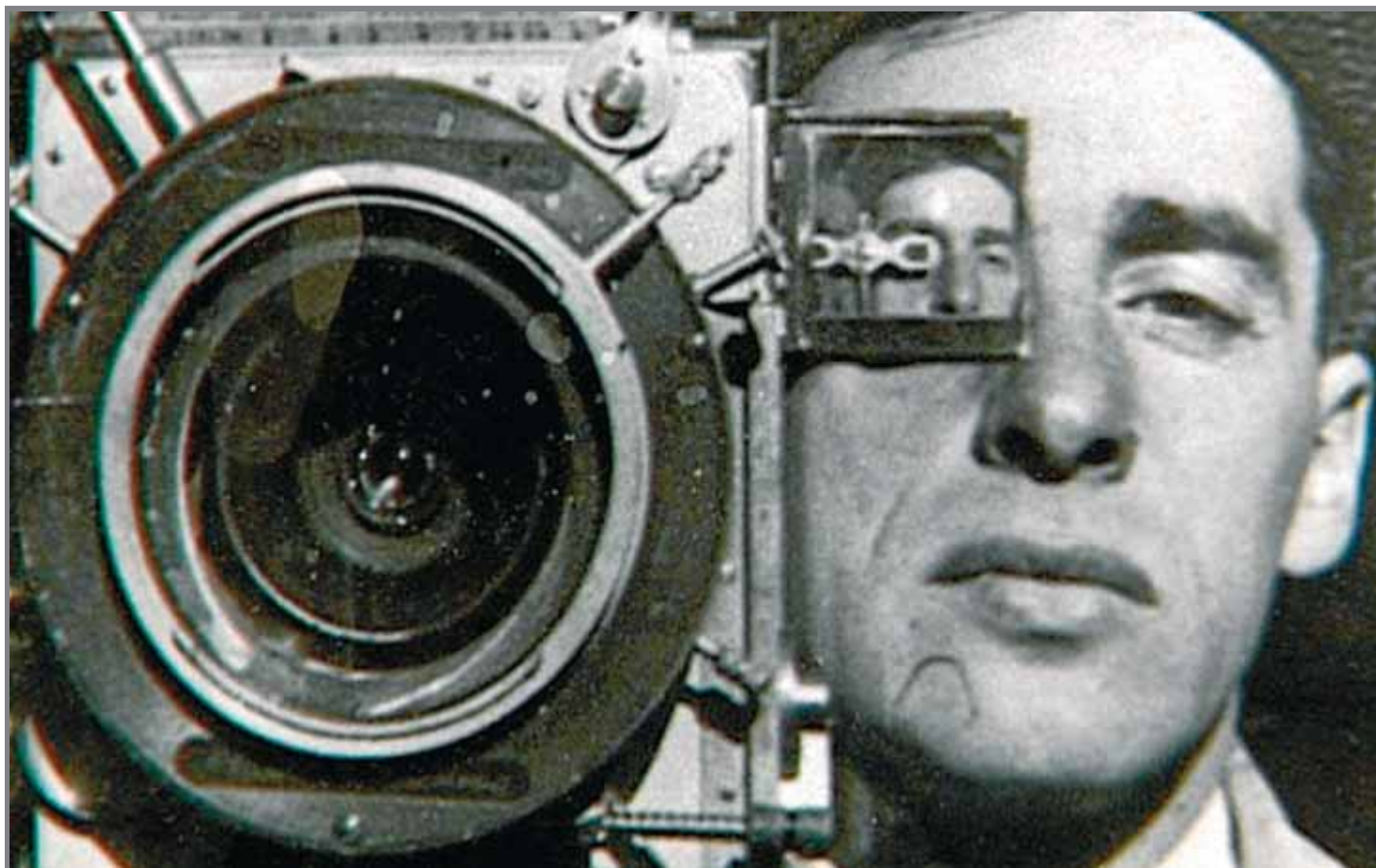

EL MUNTATGE CINEMATOGRAFIC. DEL GUIÓ A LA PANTALLA
Joan Marimón

Editorial:
Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona

Pàgines: 596
Preu: 32 euros

Reportatge

La sintaxi de les imatges

'El muntatge cinematogràfic. Del guió a la pantalla', de Joan Marimón, recull les claus d'un dels oficis menys visibles i més creatius del cine

Qui coneix Thelma Schoonmaker? Poca gent sap qui és, però és l'equivalent en el muntatge al que representen Meryl Streep o Oliver Stone en els seus àmbits respectius: tots tres han guanyat tres Oscars. El de muntador és un ofici poc conegut, tot i que, segons Orson Welles, és un dels més creatius del cinema. "L'únic lloc on exerceixo un control absolut és a la sala de muntatge: allà el director és en potència un verdader artista", deia el cineasta. Si ens atenem als prodigiosos muntatges de pel·lícules que va dirigir com ara *Ciudadà Kane*, *Campanades a mitjanit* i *Frau*, no sembla que exagerés. El professor de muntatge Joan Marimón defineix aquest darrer títol com

"una pel·lícula d'una gran creativitat, un prodigi d'intel·ligència que s'ha gestat en una sala de muntatge". Director del llargmetratge de ficció *Pactar amb el gat* i professor de muntatge des de 1992, Joan Marimón ha publicat fa poc el llibre *El muntatge cinematogràfic. Del guió a la pantalla*, un exhaustiu tractat sobre aquest ofici cinematogràfic editat en català i castellà per Publicacions i Edicions de la Universitat.

Amb aquest llibre, Joan Marimón reivindica l'ofici. "Tot i que tenen premis Goya, Gaudí... els seus noms no són coneguts. Un dels objectius del llibre és fer més visible la figura del muntador", explica en una entrevista a aquest diari. El primer motiu del llibre, però, és aquest: "Estava

fent classes de muntatge a l'escola que després va ser l'Escac, vaig començar allà el 1992. Tots aquests anys he anat acumulant informacions, posant-les al dia." L'altre motiu és l'escassetat de llibres sobre aquesta matèria: "Per als que ens agrada, és el més específic del cinema; la característica que defineix el llenguatge cinematogràfic és la combinació d'imatge i so en el temps, i això és el que anomenem muntatge. No hi ha llibres en espanyol, i menys encara en català, d'aquest tema."

Joan Marimón dedica la primera part del llibre a descriure el guió, la direcció i el muntatge clàssics. Destaca en aquest apartat un capítol dedicat a la *mirada fresca*: com alguns dels principals muntadors catalans i espanyols (Fernando Pardo, José Salcedo, Jaume Martí, Lluís de la Madrid, entre d'altres...) aconsegueixen mantenir una mirada fresca sobre les imatges que veuen una vegada i una altra durant mesos.

El llibre analitza després els recursos del llenguatge i la percepció de la realitat, parla del muntatge de diferents tipus de seqüències (diàlegs, acció, *thriller*, terror, sexe, videoclips, documentals, noticiaris...) i descriu exemples concrets. "Està adreçat sobretot als estudiants de cinema, són l'objectiu primer del text –comenta Joan Marimón–, però una persona a qui agrada el cinema és clar que el pot llegir." Per als cinèfils, recomana especialment les darreres 150 pàgines, que són "comentaris del muntatge de pel·lícules, s'escapa més de la part tècnica, se situen més al terreny de la cinefilia".

No busqueu grans consells a *El muntatge*

ge cinematogràfic, perquè “això depèn de quin muntatge vols fer”. El més important és que “si vols fer un muntatge clàssic, has de passar desapercebut; això passa de fet amb la immensa majoria de pel·lícules, actuals o antigues, concebudes amb la narrativa clàssica”. En els 110 anys d’història del cinema, Marimón destaca tres moments importants per al muntatge: “Hi ha hagut grans impulsos, un va ser dels cineastes soviètics dels anys vint, que eren molt entusiastes del muntatge. Un altre va ser als anys seixanta amb la Nouvelle Va-

“No s’arriba mai al cim, has de seduir més”

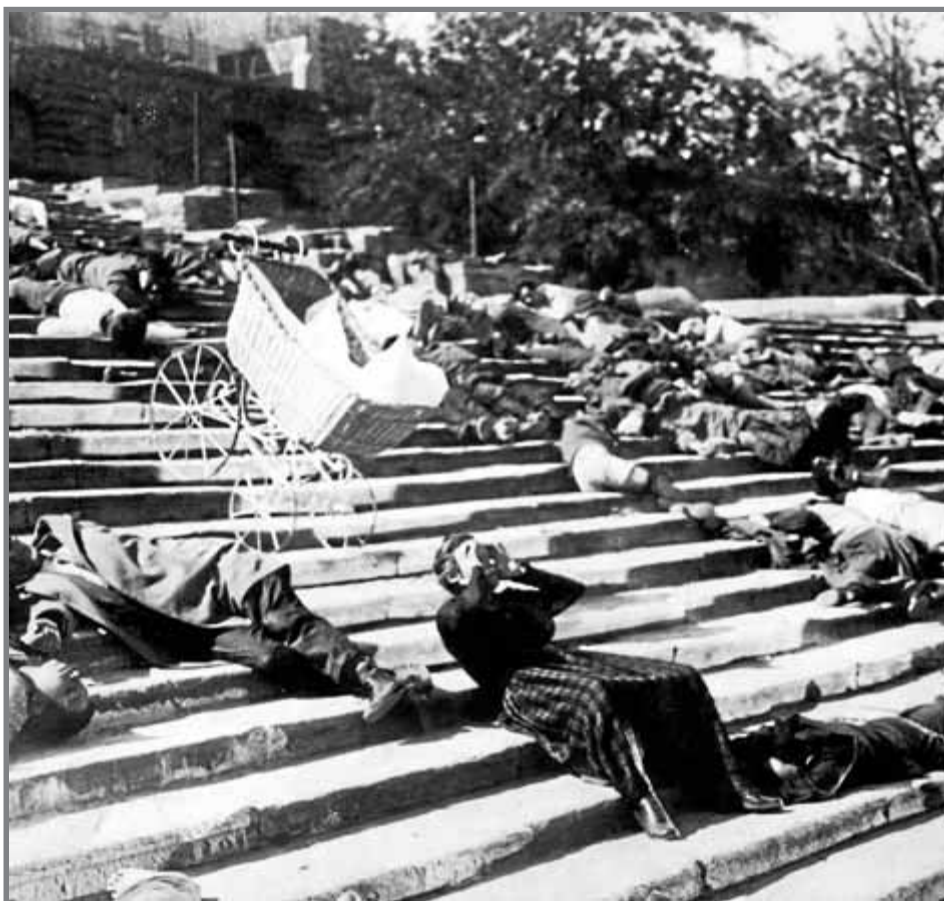
gue: Godard, Truffaut... que es van atrevir a deixar enrere el muntatge clàssic. Jo diria que la tercera gran onada ha estat la revolució digital, el videoclip i tots els camins que s’han obert a partir de finals dels vuitanta i els noranta. Encara no en som conscients perquè ha estat una revolució molt lenta, a diferència del so, que ho va canviar tot en dos o tres anys.”

La revolució digital encara continua, després de vint anys. “No s’arriba mai al cim, sempre va canviant, has d’aconseguir la gran seducció de l’espectador, o almenys intentar seduir una mica més. Tot el cinema és una gran seducció, a través del guió, la direcció, el muntatge... I com que el cinema va canviant, canvia tot.”

Tres perles del muntatge

Demanam a Joan Marimón que ens destaquï algunes pel·lícules pel seu muntatge. Una ja l’hem esmentat, *El frau* (1973), d’Orson Welles. “No és exactament pioner, el mateix Orson Welles ja ho havia fet abans, però inaugura la moda del fals documental.” Un altre títol imprescindible és *L’home de la càmera* (1929), de Dziga Vertov: “Una pel·lícula feta en l’efervescència de l’amor al muntatge dels directors soviètics de l’època. És una pel·lícula muda d’avantguarda, que s’allunya dels drames literaris, absolutament virtuosa. Pràcticament no té argument, és el que pot fer un home amb una càmera.”

La tercera és *Toro Salvatge* (1980): “Martin Scorsese sempre aporta coses noves al muntatge del cinema *mainstream* i, en concret, aquesta pel·lícula és una filigrana.” La seva muntadora ha editat pràcticament totes les pel·lícules del director, i no ha treballat per ningú més. Acaba de fer una excepció amb Isabel Coixet a *Aprenent a conduir*. Ha guanyat tres Oscars. Calen més pistes? Es diu Thelma Schoonmaker. ✱

La famosa escena de l’escala d’*El cuirassat Potemkin*, de Sergei Eisenstein. A sota, Orson Welles a la sala de muntatge en una imatge de *‘Frau’*, que va dirigir el 1973. A baix de tot, Robert De Niro a *‘Toro Salvatge’*, de Martin Scorsese. Tots tres films són destacats per Joan Marimón com a grans referents del muntatge ARXIU

